

ANTIMÁCHOVSKÉ VARIACE

K.H. Mácha, ač jeho dílo chtěli po Tomáškově a Chmelenském vymazávat z české literatury znovu komunističtí činitelé v padesátých letech - Nejedlý, Štoll a jiní, inspiruje neustále k tvůrčím činům. V roce 1936 se k stému výročí Máchovy smrti vyslovili nejvýznamnější čeští básníci - Hora "Máchovskými variacemi", Seifert, Halas, Holan a surrealisté sborníkem "Ani lebat ani luna". Nedávno se o Máchově odkazu rozepsali oficiální mluvčí současné střední generace a dali dohromady sborník "Stany světla", který vyšel v edici Lyra Pragensis. Čteme tu řádky M. Černíka, J. Peterky, P. Skarlanta, K. Sýse, J. Šimona a J. Žáčka. Přehlídka umění tak pokleslého, že je to neuvěřitelné, jako by v Čechách přestali někteří již ovládat básnické řemeslo nehledě na absenci jiných vlastností, které se kdysi počítaly k dobré poezii. Vydavatel doprovodil tyto texty šesti původními grafikami a prodává celý svazek za 1400 Kčs!

Srovnáváme-li s touto "drahocenností" osobité sbírky, které jsou opísovány ve skromných strojopisných exemplářích a za těžkých podmínek, udívá trůfalost Lyry pragensis soustřeďující se vůbec na propagaci současných kolaborantských veršů, trůfalost, s jakou nabízí i toto, jak uvidíme, bezcenné zboží v "přepychovém" balení.

Doložme to pohledem na ~~malou~~ zboží literárních veličin hovějících si ve stínu K.H. Máchy. V 18. čísle týdeníku Kmene si přetiskují své výtvory a doprovázejí je hromadnou fotografií z nedávné návštěvy u Máchova hrobu. Sýs, Peterka, Holoubek, Boušek, Křivánek, Kovařík a další, věru vybraná společnost, porovnáme-li ji s někdejší spisovatelskou reprezentací v roce 1936 u litoměřického náhrobku v Litoměřicích - byli v ní J. Hora, O. Fischer, Fr. Halas, J. Seifert, V. Závada, K. Janský...

Černík napsal do sborníku "Stany světla" pět slok nazvaných "Čtyřhvězdí"; eintopf všeho možného, vem haslo mírového hnutí, přidej "pozemšťanost", ta se teď nosí, vraž do toho i něco mírně představového, to celé zamíchej, hrochu zamlž, přilej nějaké to moudro, a máš galymatyáš jedna radost!

"Vy hvězdy jasné vy hnězdý nade mnou / Myšlenkou se člověk propaluje tmou / Pod světlem lampy za nás bůh / daleko od hvězd blíže od lidí" v takovém rozšafnictví se vine celé Černíkové "Čtyřhvězdí".

J. Peterka vyrukoval na čtenáře směsí filosofování. Tento teoretik své generace, "křtěné" podle něho "úmorem", nahrazuje již dávno svěží básnické vidění vyschlým mudrováním tvářícím se jako uvážlivé meditování. A tak tu čteme věty nafouklé prázdnom jako třeba: "Tma nemá nic společného s nevědomím a se zpezdilostí / to se jen tak vyhýbáme analýze... / Tma není rovnocenná pokrytectví... / Tma není udělaná z pološera ani z polostínu / nebereš z ní a nic k ní nepřidáš".

Do řady "máchovských gratulantů" se staví P. Skarlant. Ten nabral z jiného soudku. "Apartní nesrozumitelnost" má zastřít, že se tu nedostává osobité vidění i výraz. A tak čteš pokroucené a umělé konstrukce: "Schůzka nebude, vždyť on myslel letmo, / krev žerou jako kost, / spánek unavuje, jak milost zní... / Ovrážené láskou jen aněličky / místo dechu polyká. Čerí vedu. / Napojenou rozžiznuje smrt plodu. / Na niti sudiček klíčky."

Nevkusné klukoviny zplodil ing. Sýs. "Máchovské" se mu zdá, když ohřívá své postpubertální stavy / "Toužím do výšky / ověšen podbřišky" /. I mezi ostatními řádky se jen těžko rozhodnete, zda to je prachobyčejná autorská drzost nebo otupělost, která vede k nurvínkovským rýmováčkám stylu "Před vchodem do stanu / toužit po vnitřku přestanu / a toužím zevnitř ven / ... Už nevyznám se v ničem / marně ~~zmáčk~~ točím klíčem / a klíč se protáčí / Ach čím je zámek? Čím?"

Z tohoto podprůměru se částečně vyňkají expresivní Šimonovy verše, k nimž se ještě vrátíme. Šestici uzavírá vtipálek Jiří Žáček čerpající ve své dosavadní populární tvorbě bez skrupulí, ale i bez větší invence z odkazu poetismu. Své verše "Jasná noci! Temná noci!" začíná vpravdě "máchovským" erotickým žertováním: "Šaty sklouznou ze tvých zad, / nahá vbděhneš do řeky. / Nevaď nám noční chlad, / zahřeji nás doteky..." Unikáš mi ke hvězdám, / i když ležíš vedle mě. "Filosofickou" hloubku dodává svou pointou: "A hvězdy jasné, z kterých číší mráz, / zapačnou, zhasnou v tobě, ve mně, v nás."

"Kmen" sepsal recenzi sborníku "Stany světla" s nadneseným sebevědomým titulem "Inspirace nebo interpretace?" Srovnává bez ostychu někdejší básně inspirované Máchovým dílem s novými z dílny Černíků a spol. a činí to s pochlebováním věru přeučivým. Všechny verše se Holoubek snaží vyložit a prezentovat jako poetické perly. Jde však i dál. O úvodních řádcích Šimonovy básně "...barevné listí listopadu pod nohy milenců/ pořezaných od hvězd" vykládá fakt: "Šimonovy hvězdy jsou hvězdami, k nimž ženy při milování zvedají nohy..." Což je ovšem evidentní nesmysl neodpovídající obsahu básně. Holoubek chce jen sobě i básni nalhat takový erotický podnět, aby to celé - i jeho recenze - vypadalo zajímavěji a dráždivěji. Nechutná lež režimového playboye. Ale taková lžím třeba nastavit zrcadlo. IGNOTUS

STUDIE O PREZIDENTU HÁCHOVI

Čestí dějepisci o Háchovi dosud mlčeli. Jeho hrob na Vinohradech nesmí být označen jménem. O jeho prezidentském období se lze. Nevyjasněny zůstaly zatím vztahy prezidenta Beneše ze války k dr. Háchovi. V "České expedici" v Praze byla nyní opsána studie Vladimíra Kadlece nazvaná "Prezident Hácha," která se zabývá některými z těchto otázek. Jde o práci střizlivá, věcná a zcela objektivní. Zaměřuje se nejvíce - a to dokumentárně - na vývoj názorů a vztahů E. Beneše na Háchovo prezidentské působení a změny, které tu nastaly během války a zejména po roce 1945.

DVĚ SBÍRKY Z RUZYNĚ

Dvě sbírky poesie Jaromíra Hořce napsané částečně ve vyšetřovací vazbě v Ruzyně částečně i po propuštění byly nyní opsány v pražské "České expedici". Jmenují se "V trestném území" a "Mrtvá schránka". Jsou to sbírky dokumentující expresivně metody užívané v tomto nápravně výchovném ústavě, verše existenciálního ponoru i osobitého výrazu.

TRILÁT CHALUPECKÝ

Ve strojopisné řadě "Prostor", která se opisuje v "České expedici", byly v poslední době připraveny tři samostatné studie Jindřicha Chalapeckého, předního současného estetika a filosofa umění, někdejšího formulátora Skupiny 42. Jsou to studie "Nesrozumitelný Weiner", "Jakub Deml" a "Ladislav Klíma". Všechny tyto svazky byly doplněny řadou původních dokumentů.

O ROCE 1918

Dílo pražského historika Františka Hartmana "Rozpad Rakouska - Uherska a vznik ČSR" bylo opsáno ve strojopisné "České expedici". Práce nese znaky původního historického bádání, přináší mnoho nových pohledů a řadí se k předním současným dílům s tímto námětem.

HITLER - STALIN

"Pakty Stalina s Hitlerem" se jmenují dva svazky dokumentů z let 1939 a 1940, které dokládají obě smlouvy mezi nacistickým Německem a stalinským Sovětským svazem v předvečer druhé světové války i po jejím vzniku. Oba svazky přinášejí také dokumentární fotografie. Komentář k dokladům napsal přední český historik.